

Αφιέρωμα «Οικογένειες στην Παιδική Λογοτεχνία»

Αν και έχει προϋπάρξει πληθώρα άρθρων μεμονωμένων ή σε συλλογικούς τόμους –από Έλληνες και ξένους μελετητές- για τους τρόπους απεικόνισης της οικογένειας στα βιβλία για παιδιά, το παρόν αφιέρωμα του περιοδικού *Κείμενα* προσθέτει στη σχετική βιβλιογραφία μια –πιστεύω- καινοτόμα αντίληψη αναφορικά με την απεικόνιση της οικογένειας στα παιδικά βιβλία. Οι συγγραφείς των άρθρων, αν και με μη προγραμματικό ή προσυνηνομημένο τρόπο, αποτυπώνουν μια ενιαία, τελικά, οπτική η οποία ενίοτε αφορά την πυρηνική οικογένεια, αλλά κυρίως επικεντρώνεται στα ποικίλα οικογενειακά σχήματα όπως τα συναντούμε στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα. Συνεπώς, ο πληθυντικός του όρου «Οικογένεια» στον τίτλο του αφιερώματος δικαιολογείται απόλυτα από τις πολλές εκδοχές της οικογένειας σε ποικίλα λογοτεχνικά είδη (μυθολογία, μικρές ιστορίες, παραμύθια, κόμικς, εφηβικά μυθιστορήματα, ανθολόγια), αλλά κυρίως αντανάκλα τις διεπιστημονικές και πλουραλιστικές προσεγγίσεις των μελετητών.

Έτσι, η Κατερίνα Παπαγεωργίου στο άρθρο της «Η διερεύνηση οικογενειακών σχέσεων στη μυθολογία για παιδιά» εντοπίζει τα οικογενειακά σχήματα, τις ενδοοικογενειακές συγκρούσεις και τις οικογενειακές δυσλειτουργίες στις σύγχρονες διασκευές της ελληνικής μυθολογίας, δείχνοντας ότι οι μορφές οικογένειας που αναπαρίστανται αναπόφευκτα εντάσσονται στο αξιακό σύστημα της εποχής συγγραφής της διασκευής.

Το δικό μου άρθρο, «Εναλλακτικές μορφές οικογένειας στη σύγχρονη παιδική λογοτεχνία για μικρές ηλικίες παιδιών», ασχολείται με τα λογοτεχνικά βιβλία που απευθύνονται σε μικρές ηλικίες αναγνωστών και κυρίως με εκείνα στα οποία εμπεριέχονται νεότερες μορφές και οικογενειακά σχήματα, δίνοντας όμως κυρίως έμφαση στο πώς, στο πλαίσιο του όποιου οικογενειακού θεσμού, το μικρό παιδί διαχειρίζεται συναισθήματα, απώλειες, καταστάσεις.

Με μια πιο διδακτική προσέγγιση και περισσότερο «πολιτική ορθή» αντίληψη για την πρόσληψη της οικογένειας από τα παιδιά εμφανίζεται η Βασιλική Πλιόγκου («Προσεγγίζοντας τη διαφορετικότητα μέσα από την εικόνα των οικογενειακών σχημάτων στα Ανθολόγια Λογοτεχνικών Κειμένων του Δημοτικού σχολείου»), η οποία καθώς μελετά μορφές διαφορετικότητας σε οικογένειες πυρηνικές και νεότερες στα τρία Ανθολόγια λογοτεχνικών κειμένων του Δημοτικού Σχολείου, διαπιστώνει τη διστακτικότητα στην επιλογή πιο προωθημένων οικογενειακών σχημάτων.

Η Αγγελική Γιαννικοπούλου και η Κοκονίτσα Σακελλάκη («Ομοφυλόφιλος γονιός σε εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο; Δεν υπάρχει!!!») περιδιαβαίνουν με γοητευτικό τρόπο σε μια κατηγορία βιβλίων για μικρά παιδιά που αποτελούν ταμπού, τουλάχιστον για το ελληνικό ενήλικο κοινό, τα βιβλία με γονείς ίδιου φύλου, για να καταλήξουν στο σημαντικό συμπέρασμα ότι η πόλωση που προκαλεί μια τέτοια θεματική περί οικογένειας μεταθέτει το ενδιαφέρον της ανάγνωσης και της κριτικής όχι στην αισθητική του βιβλίου, αλλά στα μηνύματά του.

Η Σοφία Γαβριηλίδου εξετάζοντας τις «Απεικονίσεις της οικογένειας στις έντυπες εκδοχές της Ντίσνεϊ» μελετά τις διασκευασμένες από την εταιρεία Ντίσνεϊ εκδοχές παραμυθιών και κυρίως την ιδεολογία που τις περιβάλλει αναφορικά με κοινωνικούς θεσμούς και πολιτισμικά πρότυπα. Στο πλαίσιο αυτό, οι αποτυπώσεις της Ντίσνεϊ που αφορούν το θεσμό της οικογένειας και τις αξίες/ιδεολογίες που προκύπτουν από αυτόν θεωρούνται καθοριστικές για το σχεδιασμό της μελλοντικής ζωής των μικρών αναγνωστών.

Κοινή αφετηρία με τη Σοφία Γαβριηλίδου αλλά άλλη προσέγγιση ακολουθεί η Ευαγγελία Μουλά με το άρθρο της «Ακόμα και οι Υπέρ- ήρωες έχουν ψυχή... Οικογενειακές σχέσεις στον Spiderman ή η νοσταλγία της Αμερικής του '50», όπου από τον αμερικανικό κόσμο των κόμικς επιλέγει τους υπερ-ήρωες και μάλιστα τον Spiderman. Καθώς τον παρακολουθεί να ενηλικιώνεται και να μετατρέπεται σε οικογενειάρχη, αυτό που τον χαρακτηρίζει είναι οι προτεραιότητες που θέτει από τη μία η κοινωνική του ευθύνη και από την άλλη η οικογένεια.

Ο Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος στο «Οικογένεια και περιθωριακός ήρωας. Ιδεολογική λειτουργία, συμβάσεις και ανατροπές στη σύγχρονη ελληνική Εφηβική Λογοτεχνία» προεκτείνει τη συζήτηση για την οικογένεια στην εφηβική λογοτεχνία και μάλιστα θίγοντας μια θεματική ταυτόχρονα προκλητική και πρωτότυπη: τι συμβαίνει με τον περιθωριακό ήρωα των εφηβικών μυθιστορημάτων, ποια οικογένεια υπάρχει πίσω του και πώς τον υποστηρίζει ή τον προσπερνά.

Μένη Κανατσούλη,

Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής, ΑΠΘ